

УДК : 334.012

Є. І. Масленніков,

доктор економічних наук,

професор кафедри економіки та управління,

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Французький бул. 24/26, м. Одеса, 65058, Україна

e-mail: evgenmaslennikov@ukr.net

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ТОРГІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглядаються питання щодо забезпечення системи управління фінансовою стійкістю торгівельного підприємства. Визначені елементи для оцінки фінансового стану торгівельного підприємства. Сформовано балансову модель оцінки показників фінансової стійкості. Запропонована інструментальна підтримка визначення фінансової стійкості торгівельного підприємства. Визначено типи фінансової стійкості торгівельного підприємства виходячи зі ступеня ліквідності оборотних коштів.

Ключові слова: аналітичне забезпечення, управління фінансовою стійкістю, фінансові результати, доходи, витрати, торгівельне підприємство.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Під впливом посилення процесів всесвітньої економічної глобалізації успішне функціонування торгівельного підприємства у великій мірі залежить від рівня його фінансової стійкості. Тільки за умови підтримання рівня фінансової стійкості на прийнятному рівні, підприємство може формувати чинники кількісних та якісних змін для сталого функціонування у сучасних умовах і зростання власного потенціалу в майбутніх періодах. Тому сьогодні, в умовах конкуренції як з вітчизняними, так і з зарубіжними торгівельними підприємствами, забезпечення фінансової стійкості кожного окремо взятого суб'єкта господарювання є одним із пріоритетних завдань. У цих умовах актуальності набувають дослідження теоретико-методологічних та організаційно-методичних питань забезпечення системи управління фінансовою стійкістю торгівельного підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемами забезпеченнями системи управління фінансовою стійкістю торгівельного підприєм-

ства займалися такі українські науковці Ю. М. Сафоноф, Ю. М. Мельнік, І. А. Маркіна, Ю. Г. Козак та інші.

Постановка завдання. Дослідити та обґрунтувати забезпечення системи управління фінансовою стійкістю торгівельного підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Необхідно зазначити, що кожен суб'єкт господарювання під час ведення діяльності повинен мати фінансові ресурси, які можуть бути сформовані як з власних коштів і прирівняних до них джерел (акціонерний капітал, пайові внески, прибуток від основної діяльності), та з позичених коштів (кредитів банку, позичок, кредиторської заборгованості). Саме ці джерела формують процес фінансового забезпечення підприємства. Аналітична система – це інтегрування показників обліку, оцінки та контролю на рівні управління торгівельним підприємством. Фінансовим результатом процесу кругообігу коштів є прибуток, розподіл і перерозподіл якого можна розглядати як завершальну стадію кругообігу. На діючих підприємствах фінансові ресурси перебувають одночасно на всіх стадіях кругообігу, і цей процес безперервний.

Тому в контексті оцінки фінансового стану спостерігається взаємозв'язок основних одиниць бухгалтерського обліку (активів, пасивів, капіталу, результатів діяльності) та обліково-аналітичної частини оцінки фінансової стійкості торгівельного підприємства. Рисунок 1 ілюструє основні етапи проведення оцінки фінансового стану торгівельного підприємства, стійкості, ділової активності, ліквідності та платоспроможності, здійснивши які, як бачимо, отримуємо можливість виявити рівень конкурентоспроможності та спрогнозувати ймовірність банкрутства підприємства.

Осмилення відображеної на рис. 1 інформації, свідчить про те, що етапи кожного із зазначених напрямів оцінки, попередньо потребують здійснення аналізу стану активів та пасивів. Однак, вона є не лише етапом, який сприяє отриманню статистичних даних, необхідних для їх подальшого використання за напрямками економічного аналізу, а й завдяки встановленню тенденції зміни структури активів та пасивів, його складових та показників, виступає стійким підґрунтям – початковою інформаційною базою визначення рівня фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності та інших визначених складових фінансового стану, який, в першу чергу, залежить від оптимальності співвідношення статей активу та пасиву, що і пояснює зворотній рух стрілок, відображених пунктиром.

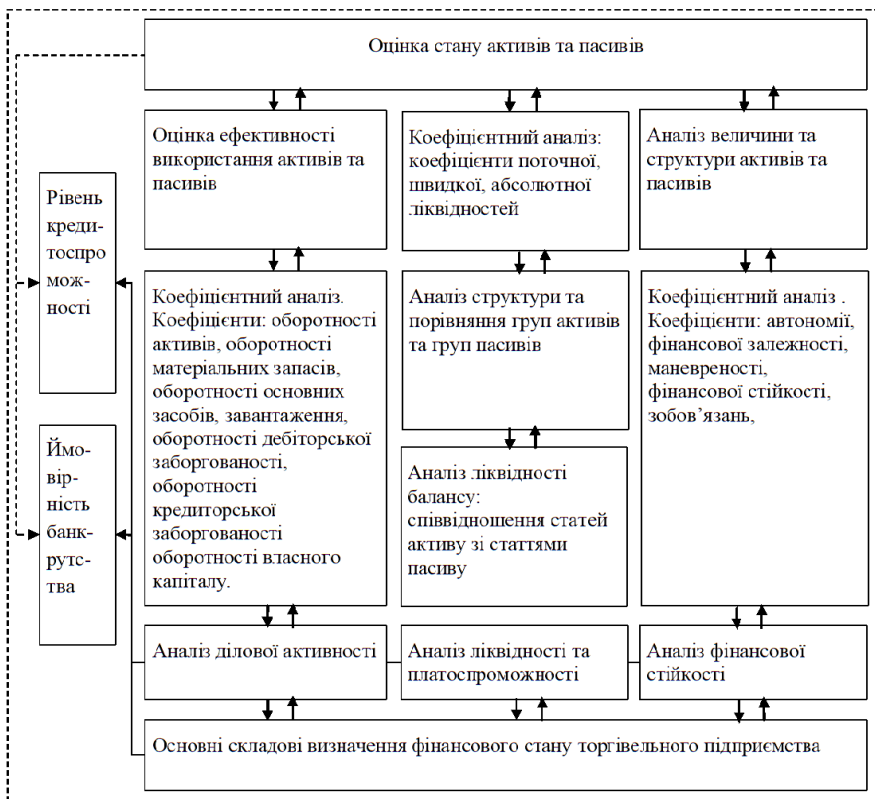

Рис. 1. Дослідження стану активів та пасивів як основа здійснення оцінки фінансового стану торгівельного підприємства

Відображення змін активу та пасиву торгівельного підприємства під час його діяльності фіксується у бухгалтерському обліку підприємства.

Оцінку фінансового стану торгівельного підприємства можна проводити, використовуючи як орієнтир короткострокову та довгострокову перспективи. За короткострокової перспективи саме ліквідність є одним із ключових показників оцінки фінансового стану підприємства – здатність розрахуватися по короткостроковим зобов'язанням, дотримуючись строків та розміру платежу [1].

У балансовій моделі оцінки показників фінансової стійкості групування активів та пасивів за ознакою їх ліквідності можна виконувати, виходячи не лише з економічного сенсу компонентів, а й використовуючи статті балансу:

Найбільш ліквідні активи (A1) – це кошти, які використовуються для поточних розрахунків. До них відносять і короткострокові фінансові вкладення, цінні папери, які можна прирівняти до грошей (це рядки 1160, 1165 другого розділу активу балансу).

Активи, що швидко реалізуються (A2), – це активи, що потребують певного періоду часу для їх перетворення на кошти. Це дебіторська заборгованість (рядки 1125, 1130, 1135, 1155, 1190). Ліквідність цих активів є різною і залежить від суб'єктивних та об'єктивних факторів: договірні відносини з покупцями та замовниками, кваліфікації персоналу, платоспроможності платників, тощо.

Активи, що реалізуються повільно (A3), – це статті другого розділу активу балансу, та включають запаси та інші оборотні активи (рядки 1100 та 1110, а також ряд. 1170).

Активи, що важко реалізуються (A4), – це активи, які передбачено використовувати в господарській діяльності протягом тривалого періоду. Це статті першого розділу активу балансу («Необоротні активи» – ряд. 1095 та 1200).

A1, A2, A3 – найбільш ліквідні; активи, що швидко реалізуються; активи, що реалізуються повільно – протягом поточного періоду постійно зазнають змін, тому належать до поточних активів підприємства.

Пасиви балансу відповідно до зростання строків погашення зобов'язань групуються наступним чином:

Невідкладні пасиви (П1) – це кредиторська заборгованість (рядки 1615, 1620, 1625, 1630, 1660, 1690), розрахунки за дивідендами, своєчасно не погашені кредити (за даними додатку до балансу).

Короткострокові пасиви (П2) – це короткострокові кредити банків (рядок 1600), поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями (рядок 1610), що знаходяться в III розділі пасиву балансу («Поточні зобов'язання та забезпечення»).

Довгострокові пасиви (П3) – це довгострокові зобов'язання, що знаходяться в II розділі пасиву балансу «Довгострокові зобов'язання та забезпечення», а саме ряд. 1500, 1510, 1515.

Постійні пасиви (П4) – це статті I розділу пасиву балансу («Власний капітал») – ряд. 1495, а також ряд. 1520, 1525, 1660, 1665, 1700.

Ступінь ліквідності підприємства напряму залежить від розміру та форми грошових коштів. Якщо на підприємстві оборотний капітал складається в основному з грошових коштів та короткострокової дебіторської заборгованості, то таке підприємство вважають більш ліквідним, ніж те, де оборотний капітал складається в основному із запасів.

Для оцінки реального рівня ліквідності підприємства необхідно провести аналіз ліквідності балансу. Аналіз ліквідності підприємства передбачає два такі етапи: складання балансу ліквідності; розрахунок та аналіз основних показників ліквідності.

Для визначення ліквідності балансу необхідно порівняти підсумки за кожною групою активу і пасиву балансу.

Звіт про фінансовий стан підприємства буде абсолютно ліквідним, якщо він відповідатиме наступним умовам:

- найбільш ліквідні активи перевищують негайні пасиви або дорівнюють їм.
- активи, що швидко реалізуються, дорівнюють поточним пасивам або більші за них.
- активи, що реалізуються повільно, дорівнюють довгостроковим пасивам або більші за них.
- активи, що важко реалізуються, менші за постійні пасиви.

При виконанні перших трьох умов, коли поточні активи перевищують зовнішні зобов'язання підприємства, обов'язково виконується й остання умова – це свідчить про наявність у підприємства власних оборотних коштів, що забезпечує його фінансову стійкість. Невиконання однієї з умов указує на те, що фактична ліквідність балансу підприємства відрізняється від розрахованої.

Якщо рівень ліквідності підприємства настільки великий, що після оплати найбільш термінових зобов'язань на підприємстві наявні зайві кошти, можна пришвидшити строки розрахунків з банком, постачальниками та іншими кредиторами.

Перспективну ліквідність можна визначити, порівнюючи активи, що реалізуються повільно, із довгостроковими пасивами, тобто з майбутніми надходженнями та платежами. Баланси ліквідності за кілька періодів дають уявлення про тенденції зміни фінансового стану торговельного підприємства. Приклад аналізу ліквідності балансу наведено в табл. 1.

Для складання фінансового плану одним із джерел інформації є баланс ліквідності, за допомогою якого можна здійснювати прогнозні розрахунки на випадок ліквідації підприємства.

Необхідно зазначити, що для України розглянуте загально визнане групування не завжди підходить. Передусім, як уже зазначалось в першому розділі, серед вчених і практиків немає єдиної точки зору стосовно того, який має бути склад груп активів і пасивів, що суттєво впливає на результати розрахунків. Крім того, групування активів має умовний характер і за наявності необхідної інформації може бути уточнено. Так,

короткострокові фінансові вкладення можна визнати такими, що швидко реалізуються лише в частині ринкових цінних паперів, причому в оцінці за їх ринковою вартістю, депозитів за умови, що у відповідних договорах передбачено повернення на першу вимогу. Інша частина поточних фінансових вкладень у реальності відноситься до групи А4.

Таблиця 1

Приклад аналізу ліквідності балансу, тис. грн

Актив	Код рядка	На поч. пер., грн	На кін. пер., грн	Пасив	Код рядка	На поч. пер., грн	На кін. пер., грн	Платіжний надлишок / недостача	
								На поч. пер., грн	На кін. пер., грн
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Найбільш ліквідні активи (А1)	1165 1160	250	275	Негайні пасиви (П1)	1615- 1660 1690	180	245	70	30
Активи, що швидко реалізуються (А2)	1125, 1130, 1135, 1155, 1190	460	625	Короткострокові пасиви (П2)	1600 1610	445	595	15	30
Активи, що реалізуються повільно (А3)	1100 1110 1170	1970	2090	Довгострокові пасиви (П3)	1500- 1515	240	430	1730	1660
Активи, що важко реалізуються (А4)	1095 1200	2750	3835	Постійні пасиви (П4)	1495, 1520, 1525, 1665 1700	4565	5555	- 1815	- 1720
Баланс	1300	5430	6825	Баланс	1900	5430	6825	-	-

Дебіторська заборгованість обґрунтовано відноситься до групи А2 за умови утворення на підприємстві резервів сумнівних боргів. У іншому випадку вона повинна бути відкоригована на прострочену заборгованість, яку необхідно віднести до групи А4. Термінова дебіторська заборгованість у вигляді одержаних авансів буде погашена не грошовими коштами, а матеріально-виробничими запасами, тобто має бути віднесена до групи А3.

Витрати майбутніх періодів, що зазвичай обліковуються в групі А3, виходячи із характеру і змісту, необхідно враховувати в четвертій групі, а активи у вигляді готової продукції, товарів – у будь-якій з чотирьох груп залежно від кон'юнктури ринку. Крім того, балансова оцінка цих активів, як правило, не відповідає їх ринковій ціні. Обліковані в групі

A3 відвантажені товари повинні бути віднесені до групи A2 як потенційна дебіторська заборгованість. Обмеженість вживання абсолютних показників в цілому пояснюється їх непристосованістю для просторово-тимчасових зіставлень, відсутністю яких-небудь орієнтирів за їхніми величинами або динаміки [1].

Найбільше під час фінансового аналізу використовують фінансові коефіцієнти. Їх аналіз дозволяє виявити симптоми прихованих явищ, проблеми, що потребують глибокого вивчення. Дослідження коефіцієнтів під час аналізу фінансового стану є потрібним та актуальним, оскільки дозволяє зрозуміти процеси, що відбуваються, і правильно оцінити їх не лише для поточного року, а й на перспективу.

Тому наступним прийомом оцінки ліквідності підприємства є розрахунок та аналіз основних показників ліквідності. Дані показники використовуються при оцінці можливостей підприємства щодо виконання своїх короткострокових зобов'язань. Показники ліквідності дають уявлення не тільки про платоспроможність підприємства на конкретну дату, а й у випадках надзвичайних ситуацій.

Для оперативного визначення ліквідності підприємства можна використати коефіцієнти ліквідності, які можна розрахувати, використовуючи наступні угруповання статей балансу.

Загальний коефіцієнт ліквідності (коефіцієнт покриття, коефіцієнт поточної ліквідності) дає загальну оцінку платоспроможності підприємства і виходячи зі статей балансу за ознакою його ліквідності, розраховується за формулою:

$$\text{Кз.л.} = \frac{A1+A2+A3}{П1+П2}, \quad (1)$$

Якщо дивитись на вказану формулу в розрізі статей балансу, отримаємо наступний розрахунок:

$$\text{Кз.л.} = \frac{((1160+1165)+(1125+1130+1135+1155+1190)+(1100+1110+1170))}{((1615+1620+1625+1630+1660+1690)+(1600+1610))}, \quad (2)$$

Коефіцієнт показує кількість гривень поточних активів підприємства, що припадають на одну гривню поточних зобов'язань. Відомо, що підприємство сплачує поточні зобов'язання у більшості випадках за рахунок оборотних активів. Доведено, якщо поточні активи перевищують поточні зобов'язання та підприємство вважається ліквідним (коефіцієнт покриття). На даний показник впливає особливість діяльності тор-

гівельного підприємства. У міжнародній практиці, показник повинен складати приблизно 2 : 1.

Відношення оборотних активів і поточних зобов'язань 1 : 1 свідчить про високий фінансовий ризик, оскільки торгівельне підприємство не здійснить погашення своїх зобов'язань. Співвідношення 1 : 1 припускає рівність оборотних активів і поточних зобов'язань. Але, зважаючи на різний рівень ліквідності активів, можна вважати, що не всі активи підприємства будуть швидко реалізовані, а тому виникає загроза для фінансової стійкості підприємства.

Якщо значення коефіцієнта покриття значно перевищує співвідношення 1:1, то можна зробити висновок, що у розпорядженні торгівельного підприємства значні оборотні кошти, що створені за рахунок власних джерел. Для кредиторів підприємства такий варіант формування оборотних коштів є найбільш прийнятним. Але для управлінців торгівельного підприємства значне накопичення запасів на підприємстві означає незадовільний рівень управління активами. На зменшення коефіцієнта покриття впливають збільшення поточних активів і зростання короткострокових зобов'язань.

Для з'ясування причин зміни цього показника необхідно проаналізувати зміни в складі джерел коштів та їх розміщенні, порівнюючи з початком року.

Коефіцієнт швидкої ліквідності – цей коефіцієнт за змістом аналогічний коефіцієнту покриття, але даний показник розраховується для окремих оборотних активів, коли з розрахунку виключено найменш ліквідну їх частину –запаси. Він обчислюється так:

$$\text{Кш. л.} = \frac{A1+A2}{P1+P2}, \quad (3)$$

В розрізі статей балансу:

$$\text{Кш. л.} = \frac{(1160+1165)+(1125+1130+1135+1155+1190)}{(1615+1620+1625+1630+1660+1690)+(1600+1610)}, \quad (4)$$

В ринковій економіці звичайною є ситуація, коли при ліквідації торгівельного підприємства за реалізовані запаси отримують 40 % і менше від облікової їх вартості. Допустимим показником швидкої ліквідності є співвідношення 1 : 1.

Зазвичай більшість торгівельних підприємств мають нижчий коефіцієнт швидкої ліквідності (наприклад, 0,5 : 1). Тому для оцінки їхньої

фактичної ліквідності потрібно провести аналіз тенденції зміни цього показника за певний період. Так, якщо зростання показника швидкої ліквідності було пов'язане у зв'язку з збільшенням дебіторської заборгованості, то це свідчить про погіршення фінансового стану підприємства.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначається за формулою:

$$\text{Кабс.л} = \frac{A1}{\Pi1+\Pi2}, \quad (5)$$

В розрізі статей балансу:

$$\text{Кабс.л.} = \frac{(1160+1165)}{(1615+1620+1625+1630+1660+1690)+(1600+1610)}, \quad (6)$$

Коефіцієнт показує, яку частину короткострокових позикових зобов'язань можна за необхідності погасити негайно. Значення показника абсолютної ліквідності – це співвідношення 0,2 : 1. На практиці фактичні середні значення показника ліквідності значно нижчі, але це ще не дає підстави робити висновок про неможливість підприємства негайно погасити свої борги – ймовірність ситуації, коли усі кредитори підприємства одночасно пред'явили йому свої боргові вимоги, мінімальна.

Ліквідність торговельних підприємств характеризує також коефіцієнт маневреності власних оборотних активів. Даний показник визначається як відношення грошових коштів до капіталу, що функціонує, та характеризує ту частину власних оборотних коштів, які перебувають у формі грошових коштів, що мають абсолютну ліквідність.

Для успішно функціонуючого торговельного підприємства цей показник змінюється від нуля до одиниці. Прийнятне орієнтовне значення показника встановлює підприємство самостійно. Воно залежить від різних моментів, наприклад, від того, наскільки високою є щоденна потреба підприємства у вільних коштах.

Таким чином, можна зазначити, що ліквідність – це спроможність активів торговельного підприємства перетворитись в грошові ресурси, а рівень ліквідності визначається тривалістю періоду, протягом якого це перетворення можна здійснити. Чим менший даний період, то вищою є ліквідність.

З цією метою визначається індекс ліквідності, який показує кількість днів, необхідних для перетворення поточних активів на готівку.

Для визначення індексу ліквідності здійснюють такий розрахунок (табл. 2).

За даними табл. 2, індекс ліквідності дорівнюватиме: $5950000 / 230000 = 25,9$ дня.

Отже, даному торгівельному підприємству необхідно 25,9 дня для перетворення поточних активів на готівку.

В процесі систематизації існуючих пропозицій щодо ліквідності торгівельного підприємства виявлено ряд факторів, що впливають на даний показник:

- якісна структура активів за швидкістю їх трансформації в грошові кошти;
- структура джерел коштів за терміном їх погашення;
- розмір кінцевого фінансового результату підприємства;
- швидкість обертання оборотного капіталу;
- забезпеченість підприємства оборотним капіталом та окремими їх елементами тощо.

Таблиця 2

Розрахунок індексу ліквідності

Показник	Сума, тис. грн	Кількість днів, необхідна для перетворення активів на готівку	Разом (гр.1 X гр.2)
1	2	3	4
1. Готівка	50 000	–	–
2. Дебіторська заборгованість	80 000	25	2 050 000
3. Товарні запаси	100 000	30	3 900 000
Усього	230 000		5 950 000

В системі узагальнення результатів аналізу й формування математичної моделі залежності ефективності функціонування торгівельного підприємства від показників, що на неї впливають, було зроблено за допомогою методу факторного аналізу. До складу досліджуваних факторів при побудові багатфакторної моделі оцінки ефективності функціонування торгівельного підприємства доцільно віднести:

- коефіцієнт загальної ліквідності;
- коефіцієнт швидкої ліквідності;
- коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- оборотність запасів;
- оборотність дебіторської заборгованості;

- оборотність кредиторської заборгованості;
- оборотність активів.

Дані показники як системи розрахунку дають змогу проаналізувати основні економічні показники діяльності торгівельного підприємства в цілому:

- рівень рентабельності власного капіталу;
- рівень рентабельності активів.

За отриманою залежністю можна моделювати певну програму дій, з метою виявлення резервів у підвищенні ефективності функціонування підприємства.

Значний вплив на рівень рентабельності капіталу підприємства мають коефіцієнти загальної ліквідності, оборотності кредиторської заборгованості та оборотності запасів. На рівень рентабельності активів підприємства значний вплив мають коефіцієнти загальної ліквідності, оборотності кредиторської заборгованості та оборотності активів.

Оцінка діяльності торгівельного підприємства щодо використання його можливостей проводиться шляхом порівняння фактичної величини результативного показника з теоретичною (розрахунковою), що визначається на підставі рівняння множинної регресії. Якщо розрахункова величина рентабельності активів перевищує фактичну, це свідчить про те, що підприємство не повністю використовує свої потенційні можливості. Рішення про динаміку коефіцієнта приймається з урахуванням діагнозу фінансового стану підприємства.

Діагноз фінансового стану повинен відображати, по-перше, ступінь його важкості на поточний момент, по-друге, його динаміку.

Градація ступеню важкості фінансового стану в залежності від ліквідності повинна відбуватись за рівнем коефіцієнта ліквідності на кінець аналізованого періоду. В сучасних умовах, для цієї цілі може використовуватись табл. 3.

Таблиця 3

Градація фінансового стану в залежності від значення коефіцієнта ліквідності

№	Градація фінансового стану	Значення коефіцієнту ліквідності
1	Важкий	нижче нормативного показника
2	Сприятливий	в рамках нормативного показника
3	Добрий	вище нормативного показника

Слід зауважити, що дотримання рівня ліквідності в межах прийнятих нормативів є все ж таки недоцільним, і більшість торгівельних підприємств мають набагато менше значення даного показника, ніж пропонується в економічній та нормативній літературі.

Тому найдоцільніше встановлювати необхідність включення до складу стратегії фінансової стійкості заходів по корегуванню рівня ліквідності.

Ціллю реалізації фінансової стратегії при використанні сегментної системи може визначатися, наприклад, наступним чином: якщо підприємство знаходиться у сегменті проблемної зони, воно повинно переміститися у сегмент сприятливої зони.

Потім визначається рівень показників ліквідності, які для цього необхідно досягти. Забезпечення умови підвищення даних коефіцієнтів повинно бути основною направленістю стратегії. Тільки дотримання цього рівня дозволить підприємству утримуватись у сприятливій зоні, функціонувати на принципах самофінансування.

Для контролю динаміки ліквідності можна розрахувати плановий рівень коефіцієнту. Для цього слід використовувати методи прогнозування, приведені в даній роботі.

Особливе значення слід надати появі нових, не існуючих при розробці стратегії обставин. Якщо у положенні підприємства не спостерігається позитивних тенденцій, необхідно скорегувати стратегію, включити до її складу більш радикальні заходи. Якщо ж положення покращується більш швидкими темпами, можливо виключення деяких заходів із плану з ціллю економії ресурсів, необхідних для реалізації стратегії.

На будь-якому етапі розробки та реалізації стратегії задачею експертів є удосконалення методології фінансової діяльності. Нові методи, змістовні ідеї, оригінальні заходи повинні бути зафіксовані, ретельно досліджені та включені у банк інформації експертної групи.

Розглянемо основні причини, викликані зниженням рівня ліквідності підприємства в сучасних умовах.

Зміна рівня ліквідності під впливом господарської діяльності являється природнім процесом. Частина регулярно здійснюваних господарських операцій збільшує значення коефіцієнту, друга – знижує його. Тому поточне значення коефіцієнта коливається навколо середнього значення. Це середнє значення змінюється також внаслідок здійснення нетипових нерегулярно здійснених операцій. Тим не менш, основні напрямки його динаміки визначається фінансовим станом підприємства. Коли воно погіршується, значення коефіцієнта знижується, у про-

тилежному випадку – зростає. У періоди глобальних економічних криз погіршується фінансовий стан великої кількості підприємств, і ліквідність знижується в цілому по країні.

Причинами зниження ліквідності та переміщення підприємства із сприятливої зони у кризову являється погіршення параметрів економічних процесів і нераціональна платіжна політика.

Погіршення параметрів економічних процесів, що протікають на підприємстві, може відбуватися під дією зовнішніх та внутрішніх факторів.

Вияв факторів, що знижують ліквідність підприємства, здійснюється на етапі його дослідження.

Необхідно відмітити, що наявність різних показників ліквідності пояснюється різноманітними інтересами споживачів аналітичної інформації: коефіцієнт абсолютної ліквідності є важливим для постачальників сировини і матеріалів; коефіцієнт швидкої ліквідності – для банків; коефіцієнт поточної ліквідності – для покупців і власників акцій та облігацій підприємства.

Виходячи зі ступеня ліквідності оборотних коштів, визначимо чотири типи фінансової стійкості торговельного підприємства:

- абсолютна фінансова стійкість;
- нормальна фінансова стійкість;
- критичний фінансовий стан;
- кризовий фінансовий стан.

Таким чином, на основі узагальнення можна виділити фактори, які впливають на ліквідність торговельного підприємства.

Фактори, що впливають на збільшення ліквідності:

- одержання довгострокового кредиту;
- інвестування капіталу;
- прибуток;
- амортизаційні відрахування;
- скорочення дебіторської заборгованості;
- повернення наданих позик;
- продаж необоротних активів.

Фактори, що впливають на зменшення ліквідності:

- погашення довгострокових позик;
- грошові виплати;
- збитки;
- податки на дохід від дооцінки активів;

- інвестиції в основні засоби;
- збільшення дебіторської заборгованості;
- погашення короткострокових кредитів;
- використання резервних фондів.

Висновки та пропозиції. Отже, враховуючи методологію обліку та оцінки активів та пасивів, капіталу та фінансових результатів торгівельного підприємства, можна визначити, що дані елементи є основними складовими для оцінки показників фінансової стійкості підприємства. Для оцінки реального рівня фінансової стійкості підприємства необхідно провести оцінку звіту про фінансовий стан, яка передбачає етап складання системи аналітичного забезпечення та етап розрахунку та оцінки основних показників фінансової стійкості. Оцінка показників фінансової стійкості за кілька періодів дає уявлення про тенденції зміни фінансового стану підприємства та формування стратегічних рішень в системі управління підприємством.

Різні користувачі аналітичної інформації вимагають проведення оцінки показників фінансової стійкості з використанням різних її показників: для постачальників товарів є важливим коефіцієнт абсолютної ліквідності; для банків – коефіцієнт швидкої ліквідності; для покупців і власників акцій підприємства – коефіцієнт поточної ліквідності. Принцип класифікації користувачів ґрунтується на аналізі діяльності підприємства за певним поділом на сегменти, які дають можливість глибше та детальніше проаналізувати конкретну облікову складову в системі забезпечення фінансової стійкості торгівельного підприємства.

Список використаної літератури

1. Масленніков Є. І. Методологічні та практичні засади дослідження системи управління фінансовою стійкістю промислового підприємства [моногр.] / Є. І. Масленніков. – Одеса : Прес-кур'єр, 2015. – 316 с.
2. Інноваційна економіка : теоретичні та практичні аспекти : [моногр.] / Вип. 1 ; за ред. д.е.н., доц. Є. І. Масленнікова. – Херсон : Гринь Д. С., 2016. – Вип. 1. – 854 с.

Стаття надійшла 25.03.2017 р.

Е. И. Масленников,

доктор экономических наук,
профессор кафедры экономики и управления
Одесского национального университета имени И. И. Мечникова
Французский бульвар, 24/26, 65058, г. Одесса, Украина
e-mail: evgenmaslennikov@ukr.net

ОБЕСПЕЧЕНИЕ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТЬЮ ТОРГОВОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье рассматриваются вопросы, касающиеся обеспечения системы управления финансовой устойчивостью торгового предприятия. Определены элементы для оценки финансового состояния торгового предприятия. Сформирована балансовая модель оценки показателей финансовой устойчивости. Предложенная инструментальная поддержка определения финансовой устойчивости торгового предприятия. Определены типы финансовой устойчивости торгового предприятия исходя из степени ликвидности оборотных средств.

Ключевые слова: аналитическое обеспечение, управление финансовой устойчивости, финансовые результаты, доходы, расходы, торговое предприятие.

E. I. Maslennikov,
Doctor of Economics,
Professor of Economics and Management department
of Odessa I. I. Mechnikov National University,
24/26, Frantsuzkiy av., Odessa, 65044, Ukraine,
e-mail: evgenmaslennikov@ukr.net

PROVIDING THE SYSTEM OF MANAGEMENT OF THE TRADING ENTERPRISE'S FINANCIAL STABILITY

Summary

The article deals with the issues of providing a system for managing the financial stability of a trading company. Identified elements for assessing the financial position of a trading company. The balance model of the financial stability indices is formed. Instrumental support for determining the financial stability of a trading company is offered.

The types of financial stability of a trading company are determined based on the degree of liquidity of working capital.

Taking into account the methodology for accounting and valuation of assets and liabilities, capital and financial results of a trading company, it can be determined that these elements are the main components for assessing the financial sustainability of an enterprise. To assess the real level of financial sustainability of an enterprise, an evaluation of the statement of financial position, which provides for the stage of compiling the system of analytical support and the stage of calculation and evaluation of the main indicators of financial stability, must be evaluated. Estimation of financial stability indicators for several periods gives an idea of the trends in changing the financial state of the enterprise and the formation of strategic decisions in the enterprise management system.

Different users of analytical information require the evaluation of financial stability indicators using its various indicators: for suppliers of goods is an important coefficient of absolute liquidity; for banks - fast liquidity ratio; For buyers and owners of shares of the company - the coefficient of current liquidity. The principle of user classification

is based on the analysis of the enterprise's activity by a certain division into segments, which give a possibility to deeper and more detailed analysis of a specific accounting component in the system of ensuring the financial stability of a trading enterprise.

Keywords: analytical support, financial stability management, financial results, income, expenses, trade enterprise.

References

1. Maslennikov, Ye. I. (2015). Metodolohichni ta praktychni zasady doslidzhennia systemy upravlinnia finansovoiu stiikistiu promyslovoho pidpriemstva [Methodological and practical bases of research of enterprise's business solvency management system]. Odesa : Pres-kurier. [in Ukrainian].
2. Maslennikov, Ye. I. (2016). Innovatsiina ekonomika : teoretychni ta praktychni aspekty [Innovation economy : theoretical and practical bases]. Kher-son : Hryn D. S. [in Ukrainian].